

INAQUE

Silvia Avallone

ČIERNE SRDCE

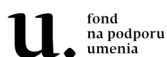
Preklad
Ivana Dobrákovová

Silvia Avallone

Čierne srdce

Preklad tejto knihy vo forme štipendia podporil
z verejných zdrojov Fond na podporu umenia.

Questo libro è stato tradotto grazie ad un contributo
alla traduzione assegnato dal Ministero degli Affari Esteri
e della Cooperazione Internazionale Italiano.

Preklad tejto knihy vyšiel vďaka podpore Ministerstva
zahraničných vecí a medzinárodnej spolupráce Talianska.

Silvia Avallone

CUORE NERO

COPYRIGHT © 2024 Mondadori Libri S.p.A.

This edition published in agreement with the Proprietor through
MalaTesta Literary Agency, Milan

TRANSLATION © Ivana Dobráková 2024

COPYEDITING Martina Kubealaková

COVER © Arriba!

SLOVAK EDITION © Inaque 2024

ISBN 978-80-8207-267-2

ISBN e-book 978-80-8207-268-9

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať
a rozmnožovať so zámerom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek
spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

Silvia Avallone

Čierne srdce

INAQUE

Gioovi, môjmu manželovi

Navôkol ticho: len v nárazoch vietor
a v diaľke záhrad sem-tam povzdych
tak krehko padajúcich listov. Chladné leto
mŕtvych.

Giovanni Pascoli, *November*

Skutočnosť si žiada,
aby sa povedalo:
život ide ďalej.

Wisława Szymborska, *Skutočnosť si žiada*

PRVÁ ČASŤ

Dve samoty

1

Novembrový pondelok, keď sa Emilia s otcom pustili po cestičke nazývanej Stra' dal Forche a stúpali cez gaštanový les oddeľujúci kamenistú Sassaiu od zvyšku sveta, bol deň mŕtvych.

Riccardo si stále myslel, že také miesto – miniatúrna izolovaná obec – nie je vhodné na začatie nového života: nie pre jeho dcéru, nie po tom, čím si prešla, a najmä nie osamote. Ale Emilia odhodlane a rezkým krokom napredovala.

Nebo bolo v to ráno osľňujúco modré. Vzduch, dokonale prečistený dažďom predošlej noci, nechával vyniknúť aj tie najvzdialenejšie detaily a všetko zaplavovalo neskutočné svetlo: akoby na tomto nepoškvrnenom horskom hrebeni nemohol nikto nikdy umrieť a žiadny príbeh sa skončiť.

V skutočnosti sa už všetko dávno skončilo. Polorozpadnuté prístrešky pre dobytok, votívna kaplnka s čiernou madonou zničenou nečasom: otec s dcérou predstierali, že si relikty popri cestičke nevšimli. Spotení mlčali. Toľko rokov čakali na tento okamih a teraz sa obávali narušiť ho slovami. Horský chodníček bol pokrytý hrubým kobercom mokrých listov a aj ich kroky boli tlmené. Iba srdcia všetko prehlušili. Obom dunelo v ušiach od námahy, rozrušenia, strachu, zosilnenými tichom učupeným všade, medzi koreňmi, medzi konármi: živým.

Z času na čas položili kufre a lapali po dychu. Ich pľúca neboli zvyknuté na hory, boli ľuďmi z nížiny a do hôr chodili len cez prázdny, a aj to už veľmi dávno. Pichalo ich v nohách, v chrbte, ale iné cesty do Sassaie nevedli: žiadny úsek cesty nebol vyasfaltovaný, štrkový či aspoň teoreticky zjazdový. Auto museli nechať v Alme, poslednej bašte civilizácie, a pokračovať peši ako v päťdesiatych rokoch. A keďže o šesťdesiat rokov neskôr by nikto – až na zriedkavé výnimky – nepristúpil zísť lesom, len aby si kúpil mlieko

či krabičku cigariet, stretli iba pár strák a jednu veвериčku, no po ľuďoch ani stopy.

Ich obavy sa zatiaľ sústredili hlavne na dom: v akom stave ho nájdu. Riccardo poslal pred pár týždňami vzdialeného príbuzného, veľmi diskrétneho človeka, na predbežnú obhliadku a na poslednú chvíľu sa ukázali zvyčajné nedostatky. Nebolo isté, či starý bojler a potrubie odolajú mrazom. Niektoré okenice boli v zúboženom stave a prievan by mohol ohroziť teplo z pece. A napokon elektroinštalácia bola na viacerých miestach nahlodaná potkanmi.

Emilia, ako sa dalo čakať, nechcela sťahovanie odložiť. Nástojila, že sa nejako zariadi, že sa o to sama postará. Aldo, diskrétny príbuzný, spravil pred ich príchodom, čo bolo v jeho silách: trochu tam vyčistil, vymenil nejaké káble, utesnil pár škár. A jasne povedal, že hlavnú prácu musí spraviť elektrikár, nejaký dobrý a ochotný vyjsť až tam hore. Perspektíva, že budú musieť zapáliť sviečky vo veľkej tme, typickej pre dedinku bez pouličných lúč, v nich oboch vzbudzovala miernu úzkosť.

V polovici cesty si sadli na veľké kamene, ktoré pôsobili, ako by boli pripravené na oddych. Poludňajšie svetlo prepichovalo aj tie najspodnejšie konáre, zapalovalo posledné listy, ktoré na nich ostali nalepené, a dosiahlo aj na spadnuté gaštany, preto sa leskli ako perly.

„Ak sa poponáhľaš a pozbieraš ich, takých desať kíľ,“ povedal jej otec a ukázal na gaštany, „môžeš prežiť celé týždne.“ A ironicky dodal: „Mohla by si na nich dokonca prežiť prichádzajúcu zimu, keď bude cestička zasypaná snehom, ako asi aj bude.“

Emilia špičkou nepremokavej baganče strčila do jedného navlhnutého rozpuknutého plodu a na jeho provokáciu nereagovala.

„Tetu Iole,“ pokračoval Riccardo a pokrútil hlavou, „sa nám nikdy nepodarilo presvedčiť, že chlieb je lepší než gaštany. Pravá *valit*. Spomínaš si?“

Áno, ale nechcela. Ak máme nadviazať na to podstatné, bolestivou témou pre Emiliu boli mŕtvi. A faktom bolo, že teta Iole zomrela. Pár mesiacov po *tej udalosti*. „Zo žiaľu,“ tak povedali.

Napadlo jej, ako vlastne bude môcť bývať v dome, ktorý patrilo niekomu, na koho nechcela myslieť, so všetkým nábytkom, ob-

rusmi, čačkami. A dvakrát denne prejsť horskou cestičkou, ktorá bola v jej spomienkach veselým chodníčkom, po ktorom ako dieťa poskakovala, ale medzicasom sa premenila na strmý výstup, pri ktorom jej išlo roztrhnúť pľúca. Hore a dole, v lete a v zime. Na nákup, do práce, za predpokladu, že si ju nájde a aj udrží. Uvedomila si, že keď plníte želania, zároveň ich aj zrádiate.

„Zvykneš si,“ uistil ju otec, ktorý jej čítal myšlienky, „budeš mať pekné široké lýtka,“ rozosmial sa. „A ak pochopíš, že je to šialenstvo, ako sme ti všetci hovorili, jednoducho po teba prídem. Hoci aj zajtra.“

„To nebude potrebné.“

„Zmeniť názor nie je slabosť.“

„Že to hovoríš práve ty,“ odsekla Emilia. „A okrem toho, viem spriechodniť potrubie, viem vymalovať. Dokonca aj v stolárstve som bola dobrá: mohla by som zhotoviť sane na zimu.“

Nasadila svoj typický vyzývavý úsmev, osvojila si ho práve na tom mieste, kde sa naučila hoblovať, rezať, klamať ako z učebnice a nakresliť dokonalý profil krajiny jedným ťahom štetca.

„Myslím to vážne,“ pokračoval Riccardo a znervóznel, „sneh ma znepokojuje. Čo ak ostaneš odrezaná, s mobilom, ktorý občas stráca signál? Aldo hovorí, že stabilný je len na jednom mieste kuchyne, ale chcem to overiť... Čo urobíš, keď nebude signál? Privoľáš helikoptéru lesnej strážne dymovými signálmi?“

„Oco,“ Emilia si povzdychla, „veď len predčerom som žila bez mobilu.“

Gaštany boli obešané plodmi, ktoré nikto nepozbieral. Nad stromami sa týčili holé skaly, lesy, kam až oko dovidelo, a tam, roztrúsené kdesi uprostred, zahalené v tieni či obnažené studeným svetlom, deväť či desať zhlukov domov, a tým najmenším bola Sassaia.

Otec s dcérou ich v tichosti pozorovali. Potom sa Riccardo obrátil k Emilii s intenzitou, ktorá bola možno nádejou. A ona našla na jeho tvári poznačenej žiaľom, ale ešte stále peknej, v päťdesiatich deviatich rokoch mladistvej, stratenú spomienku: výraz, že jej dôveruje, ktorý na ňom zazrela v prvý školský deň, keď ju dovedol za ruku až po bránu Collodiho základnej školy. Iné deti

sprevádzané otcom tam neboli, a aj pre ňu to bola úplná novinka, lebo oco stále pracoval, cestoval dokonca aj cez víkendy. No pritom – ako neskôr pochopí – tu vždy bol.

Čokoľvek, Emi. Čokoľvek si ty... Si a vždy budeš mojou dcérou.

„Dobre,“ uzavrel Riccardo a pretrel si oči, „pokúsme sa dostať do chatrče, skôr než sa zotmie.“

Opäť zdvihol kufre, jej nechal ľahšie tašky s nákupom. Stúpal pred ňou po nehostinnej cestičke Stra' dal Forche, ktorú ani nebolo také ľahké nájsť.

Nevkročili tam hore už takmer dve desaťročia.

Ich Volvo s ravenskou poznávacou značkou si dole v Alme hneď všimli. Ešte ani nezaparkovali na voľnom priestranstve s tabuľou P pri vstupe do dediny, keď Emilia kútikom oka zahliadla mierny zhon. Niektoré okná sa prudko zabuchli, ďalšie sa trochu pootvorili. Možno to bola len paranoja, ako jej opakoval otec. Ale keď vystúpili z auta, akási korpulentná žena opásaná zásterou vyšla z potravín, aby si ich prezrela. A nepozdravila ich.

Keď sa pýtali na cestu do Sassaie – chodníček nebol zaznačený na žiadnej ceduli či mape a oni si už nepamätali, kde sa začínal –, jediní dvaja obyvatelia, na ktorých narazili, si ich premerali s takou nedôverou, že Emilia začala všetko ľutovať. Jeden muž prešiel mlčky okolo, díval sa na nich, akoby ich spoznal. Druhý vyslabikoval dokopy tri slová, s takými tvrdými spoluhláskami a zatvorenými samohláskami, že účinne vyjadrovali len jednu myšlienku: ľudí zvonku tam nechceli.

Rozmýšľam, čo čakali. Turizmus v údolí nikdy neexistoval. Ak ste tam došli, znamenalo to, že sa môžete preukázať pokrvným putom, inak ste votrelci, zvedavci a nie ste vítaní.

Ich kufre a tašky naplnené až po okraj nákupom oznamovali, že prichádzajú, aby ostali. Ale ich príbuzenský vzťah s týmto územím vybledol, vytratil sa, a bolo lepšie ho nevyhrabávať; ešte by si to niekto mohol spojiť, vybaviť, a teda aj ohovárať a očierňovať, ako to vždy, pri každej príležitosti, ľudské bytosti robia.

Oblečenie im nepomáhalo. Emilia bola v roztrhaných džínsoch, fialových martensoch, krikľavozelenej funkčnej bunde nahodená ako pubertiačka, hoci ňou už nebola. A jej otec vyzeral, akoby vyšiel zo Simenonovej detektívky, v elegantnom sivom kabáte, naškrobených nohaviciach, kašmírovej veste. Ani on, ani ona nemali nič spoločné so zachmúrenými starcami s nepestovanými bradami, plstenou čiapkou stiahnutou cez oči, ako sa to v našich končinách zvykne, s nevrlym nárečím.

Emilia vrhla pohľad na jediné námestie dedinky, postupne sa jej vybavilo zo spomienok. Ako malá sem chodila v lete a sprevádzala tetu pri jej pochôdkach a na niektoré povinné oslavy, ktoré – teraz si spomenula – strávili v tej reštaurácii, tam, v Le Betulle, kde ostala len vývesná tabuľa. Potraviny boli naopak otvorené a predávalo sa v nich stále všetko: od chleba cez čistiace prostriedky až po železiarske náradie. Odolal aj bar Samuraj, ktorý slúžil aj ako novinový stánok, aj ako trafika. Poštový úrad o niečo ďalej – ako upozorňovala ceduľa upevnená na dverách – bol otvorený v pondelok, v stredu a v piatok od ôsmej do dvanástej. Kruh uzatváral kostol, obecný úrad a škola.

A to bolo všetko.

Čo tu sakra robím?

Postavená pred holú skutočnosť, Emilia sa to sama seba pýtala.

Nepotrebovala Boha ani vrátiť sa do školy a už vôbec nie noviny. Len cigarety. Vytiahla krabičku z vrečka a jednu si zapálila. Povýšene vtiahla do seba dym, lebo sa začínala báť. V jej živote platilo jedno železné pravidlo: nemôžeš vziať späť svoje slovo. Lebo inak si hajzel. Otec to nevedel, nikdy sa nestýkal so zlou spoločnosťou. Ale ona sa to naučila a ešte ako, na vlastnej koži.

Zatiaľ čo Riccardo sa vytrvalo vypytoval po okolí, podišla k matným sklám Samuraja a nakukla dnu. Zákazníci sústredene hrali karty a vyzerali byť vo veku medzi šesťdesiatpäť a deväťdesiat rokov. A vtedy si vybavila Martin hlas:

Mysli na chalanov, Emily. Koľko ich bude!

Potom spravíme záťah, nikdy sa s nikým nedáme dokopy.

Budeme šukať a nič viac, jedného po druhom!

Nemohla sa ubrániť úsmevu: Keby si tých chalanov videla, Marta!

Napokon tadiaľ prešiel pastier, tuším Rivetti, so stádom oviec a dvoma psami. To on ukázal Riccardovi kamenné schodisko vyhlbené priamo v zemi akurát medzi barom a potravinami, tak dobre ukryté ostružinami a vyschnutými hortenziami, že keď o ňom neviete, ani si ho nevšimnite.

Žihľava vyrážala medzi jednotlivými schodmi a rástla tak bujne, že to Emilia ešte nevidela. Vyzerala, že sa chce postaviť do cesty pochabým ako ona, ktorí sa domnievali, že by sa mohli presťahovať na podobné miesto. Miesto, ktoré ju odmietalo. Ktoré neprijímalo nikoho mladého a živého. Kde boli domy na osemdesiat percent neobývané, zabudnuté a prázdne. Ale práve to bol hlavný dôvod, nie?

Na poslednom úseku stúpania si Emilia zaumienila, že nebude veriť tomu, čo videla dolu v Alme, či námahe, ktorej podrobovala nohy, ale svojmu podvedomiu. Hoci bolo, iste, jej najzničenejšou časťou. Ale jednu výstižnú vetu Venturiová povedala: „Nad svojimi túžbami nemáme moc, musíme len nájsť odvahu im načúvať.“ A ona im načúvala, sedenie po sedení, sedatívum po sedatívne. Neпоľavila v túžbe presťahovať sa do Sassaie, ani keď sa Venturiová opäť ukázala ako krava: „Ak má dievča minulosť ako ty, Emilia, zvolí si veľké mesto, metropolu, kde môže splynúť s davom. Nie dedinku, kde ťa hneď usvedčia.“

„Nikto si na to nepamätá,“ odsekla, „všetci sú mŕtvi.“

„Veď práve. A ty chceš žiť s mŕtvymi? Lebo ak je to tak, o niečom to svedčí.“ Vyser si oko, odpovedala jej v duchu. Vstala a odišla. Bola to skutočne zákerná otázka, a aby citovala Martu, Venturiová je „frigidná žena s tyčou vrazenou v riti“. Tak potom prečo na to ešte myslela?

Už sťažka odfukovala. Ani jej otec nevládal. Zdalo sa vylúčené, že horský chodníček niekde ústí, že na druhom konci sú domy, že niekto by v nich mohol v tomto storočí bývať. No zrazu sa v strede lesa objavila biela tabuľa s čiernym tlačeným nápisom:

SASSAIA, časť ALMY

A hniezdo polorozpadnutých domov z jej opakujúceho sa sna sa náhle zhmotnilo. Stavby z kameňa s bridlicovými strechami, ktoré sa opierali jedna o druhú. Slnko ich rozpaľovalo. Žiarilo tak silno, že pôsobilo ako júnové, nie novembrové. V tom svetle sa dokonca aj hory zdali ako nové. Ona sama sa možno mohla stať novou. A Venturiová bola iba spomienkou, ktorá sa vytratila ako všetko ostatné.

Lebo tu bolo konečne to, čo malo *nasledovať*.

2

Sassaia v tom roku rátala dokopy dvoch obyvateľov.

Prvý Basilio Raimondi mal šesťdesiatštyri rokov, ale vyzeral na omnoho viac. Nikdy nebol ženatý ani zasnúbený, odjakživa žil tu hore sám a bol taký málovravný, že mohol byť pokojne považovaný za hluchonemého. V údolí ho volali *il Basilio* – v týchto končinách pred mená vždy dávajú určitý člen –, a aj keď sa k nemu správali familiárne, v zásade boli všetci presvedčení, že nie je normálny.

Druhý obyvateľ, nie veľmi odlišný od Basilia, som ja.

Ani jeden z nás netušil, že k nášmu tichu sa chce pripojiť tretia osoba. Žena, ešte dosť mladá, s pehami a ryšavými vlasmi. Keby sme to vedeli, neviem, čo by sme vymysleli, aby sme sa tomuto vpádu ubránili. Možno nič, možno by sme len boli pripravenější a prekvapenie by bolo menej traumatické. Hádám to ani netreba hovoriť, ale ak sa niekto rozhodne žiť vo vyľudnenej dedinke, určite chce nechať za chrbtom obdobie života, v ktorom sa veci dejú. V ktorom vás udalosti prevalcujú, vytiahnu z úkrytu, zmenia. Keby sme o Emiliinom príchode vedeli, asi by sme noc predtým nespali. A naozaj, od toho dňa, ako sa hovorí, že je tomu aj s príchodom dieťaťa, som už nespál.

Ráno som bol na cintoríne. Zbehol som do Almy o siedmej, aby som sa vyhol ľuďom, a jelenicou som prechádzal po oválnych fotkách a vymieňal staré zaprášené umelohmotné kvety za čerstvé chryzantémy.

Sestra neprišla. Ani tento rok si nevymyslela čo len pokrivkávajúcu výhovorku v stručnej esemeske a mňa to neohromilo: už som ani nevedel, kde býva. Kedy sem vlastne prestala chodiť? Deliť sa so mnou o starostlivosť o mŕtvych, o výklenky na sebe, rebrik, kahance? Telefonovať mi?

Držať si odstup sa stalo jej silnou stránkou.

Okolo pol deviatej som sa vrátil – vybavujem si každý detail toho dňa – a pripravil som si raňajky s vyšľahaným surovým vajcom a cukrom. Mal som sa aj osprchovať, ostrihať si bradu, ktorá mi siahala ku kľúčnym kostiam. Ale nechcelo sa mi: veď nech ma aj volajú medveď. Vedeli predsa, že nie som zlý.

Raz Ofélia zdvihla ruku a pred všetkými sa ma spýtala: „Pán učiteľ, ale koľko máte rokov?“

Brada mi pri tej príležitosti pomohla zamaskovať úsmev.

„Lebo Michele hovorí, že máte tridsať, a Marco, že päťdesiat.“

Ostatní jej z lavíc naznačovali: „Pssst, hlupaňa!“

Veľmi ma to pobavilo: „Mám osemdesiat.“

Keďže druhý november bol napriek všetkému sviatočný deň, využil som ho, aby som presadil cyklámeny do väčších kvetináčov a dlho si čítal. Až popoludní som sa odhodlal opravovať úlohy: sloh na tému *Môj najlepší priateľ*. Vystúpil som do pracovne na poschodí a sadol si za stôl, kde ma práce poslušne čakali nakopané jedna na druhej. Prvá bola od Martina Fiumeho a hneď som prevrátil oči.

Dvanásťročný chlapec a už druhý raz opakoval piatu triedu základnej školy. Prvá veta znela sľubne: „Môj najlepší priateľ je Nebbia, môj pes.“ Ale nasledujúcou to zaklincoval: „Našiel som ho v priekope, keď bol malý, opustený, zúfalo hafal.“ Povzdychol som si, z peračníka som vytiahol modrú ceruzku na vážne chyby a zakrúžkoval *hafal*.

„To je nezmysel, Martino,“ povedal som mu nahlas. Lebo keď žijete sami, je to jeden zo zvykov, ktoré robia ticho znesiteľným. „Viem, že na vysokohorských pastvinách nebudeš potrebovať prapopis, ale aj tak sa ho musíš naučiť.“

„Sloveso štekať,“ poznačil som na okraj, „vyčasuj v prítomnom a minulom čase.“ Práve som odlepil hrot ceruzky od papiera, keď som začul dva hlasy, ktoré nepatrili ani mne, ani Basiliovi.

Prudko som sa obrátil k oknu.

Mužský a ženský hlas, rozprávali sa, smiali. Kroky prichádzali mojim smerom, zastavili priamo pod mojím oknom. Štrngot kľúčov, hluč otvárania dverí. Pocítil som srdce, orgán, na ktorý som

už takmer zabudol, ako mi silno búši – akoby som bol chytený do pasce.

Hlasy sa v Sassai neozývali nikdy.

S výnimkou letného obdobia medzi začiatkom júla a polovicou augusta, keď prídu príbuzní – dediči niektorých domov, ktoré sa im nepodarilo predať – na čerstvý vzduch, bolo ticho úplné. Okrem jarabíc, výrov skalných, srncov, diviakov, jeleňov, až sem hore nikto neprichádzal. Ani kňaz sem už nechodil, ani smetiar či poštár. Poštu ste si chodili vyzdvihnúť na úrad v Alme a smetí ste sa snažili nazhromaždiť čo možno najmenej a raz týždenne ste si ich naložili na chrbát. Nieкто, kto sa zastavil skontrolovať, či sa domy po lejaku nezosypali, sa našiel, ale vystupoval hore sám: nerozprával sa, nesmial.

Podišiel som k oknu a nahliadol som cez záclonu.

Nikoho som nevidel. Sklamalo ma to alebo sa mi uľavilo. Nevedel by som to určiť. Stáť tam bez pohnutia, s nastraženými ušami na prípadné ďalšie zvuky, mi našepkávalo, ako by ma mohli posudzovať zvonka: neprispôsobivý, asociálny. Taký zraniteľný pod fľakatým oblečením, so štetinatosťou bradou, pachom lesa, že sa cíti ohrozený už len prítomnosťou dvoch cudzincov.

Hanbil som sa, že ich špehujem. A predsa som odhrnul záclonu, viac som sa vyklonil do uličky. Všimol som si, že dvere náprotivného domu sú dokorán roztvorené a na prahu stoja dva veľké kufre.

A vtedy, neviem prečo, som si spomenul, že sloh na tému Môj najlepší priateľ som nielen zadal, ale aj dostal od učiteľky Irene vo štvrtej triede. Doslova som doň napísal, citujem: „Môj najlepší priateľ je moja sestra. Beží rýchlejšie než chlapci, po stromoch lozí svižnejšie než veвериčky. Má svalnaté nohy plné modrín, a ak sa poraní, nevenuje tomu pozornosť, lebo je ako skala a zvíťazí vo všetkých skúškach odvahy.“

Dostal som deväť bodov z desiatich. Vždy som dostával deväť. V tom období boli všetci presvedčení, že mám geniálnu myseľ, že ma čaká výnimočná budúcnosť. Trochu ako keď o Basiliovi hovorili, že sa stane veľkým maliarom, a napokon skončil ako natierač.

Zahnal som svoj sloh a sestru do pivnice pamäti, kde aj majú

byť: v chlade a tme. Odtrhol som zrak od okna a vrátil sa k písaciemu stolu, prinútil som sa opravovať chyby, nechal som zväčšiť pravopis a syntax nad zmätkom. Ale to, že srdce a spomienky sa vzbúрили proti mojim pravidlám, bol jasný signál, aký smer naberú udalosti s príchodom Emilie.

Roztvorili francúzske okná na prvom poschodí a prehodili matrac cez zábradlie balkóna, aby sa vyvetral.

Použil som slovesá v pluráli, ale vlastne len on vyniesol matrac, prikrývky, vankúše a vytriasol ich priamo predo mnou. Ona ostala v ten deň poslušne ukrytá vnútri až do zotmenia.

Snažil som sa sústrediť na Martina Fiumeho aj so psom, na jeho písmo ako z materskej školy, ale cez záclony som sa neprestajne díval na obrysy muža v stredných rokoch, rozhodne príliš dobre oblečeného, ako natriasal, vyprašoval a podráždene čosi vykrikoval na margo roztočov, ktoré sa tam určite rozmnožili.

Rozmýšľal som, čo môže znamenať ten matrac: pár nocí, týždeň? Obhliadka miesta, aby sem mohli v lete prísť, alebo sa rozhodli predať dom po Iole? Mal som jedinú istotu: nikto sa do Sassaie nepresťahuje. A už vôbec nie taký mešťan ako on, v bielej košeli a s manžetovými gombíkmi, ktoré sa leskli na zápästiach. Veď kto by už dnes mohol žiť bez pozemného digitálneho vysielania?

A skutočne bolo práve toto prvou prekážkou: televízia.

Ktorá, nech sa Emilia akokoľvek rozčuľovala, zúfala si a obracala naruby každú izbu, tu nebola ani nemohla byť. A tak nechám sám seba bojovať so slohmi svojich žiakov a prejdem do domu oproti, aby som zrekonštruoval udalosti, ako sa o nich následne dozviem.

Emilia bola presvedčená, že si pamätá tetu Iole tráviť večer hodiny pred telkou. Dokázala dokonca aj menovať program: *Derrick*.

„To si pletieš s tetou z Ravenny...“ odvetil jej otec.

„Všade existuje televízor!“

„To by sa dalo rovno povedať, že všade existuje asfaltová cesta.“

Emilia dosadla na stupienok špirálovitého schodiska, zmáhaná

náhlou sklúčenosťou, s ktorou nerátala. Nezáležalo jej na stave miniatúrnej kúpeľne orientovanej na sever, ľadovej ako chladiaci box, či na spálni bez elektriny. Bola zvyknutá na spartánske podmienky a nikdy sa nesťažovala. Byť považovaná za vyberavú bolo to najhoršie, čo sa vám v istých kruhoch mohlo stať. Nikdy nerobila problémy, aby sa jej dostalo väčšieho komfortu, ale televízia nebola komfort: bola záchranou. Záchranným člnom, ktorý vás mohol udržať na hladine, keď rástla úzkosť, hlasy sa dvíhali, a potom aj ruky; keď sa jej zmocnila depresia a sťahovala ju dolu, do bezodna.

„Veď to nie je žiadna tragédia.“ Riccardo sa objavil na konci schodiska s tým najchlácholivejším úsmevom. „Znamená to, že budeš viac čítať!“

Emilia znechutene ohrnula peru. Spomenula si, ako ju raz presvedčili, nech sa zúčastní tvorivej dielne čítania a písania: len pre bonus, ktorý za to mala dostať, nič viac. Učiteľka bola spisovateľka v strednom veku a ústa mala plné bombastických veľkých slov, dobrých úmyslov, optimistických perspektív: v polovici druhého stretnutia Emilia pocítila také svrbenie, akoby jej vyskočila vyrážka, až zdvihla ruku. Ona, ktorá sa nikdy nevyjadrovala, pocítila potrebu prerušiť ten prúd chujovín: „Snažíte sa nám nahovoriť, že slová vyliečia naše rany? Že prečítať si knihu nás môže spasiť? Myslíte si, že sme sprosté? Vyjdite na chvíľu zo svojho života a prejdite sem, aby ste si skúsili ten náš.“

Marta bola na ňu hrdá. Fantasticky zapískala na prstoch. Takmer všetky pokrikovali a tleskali. Spisovateľka očervenela ako paprika. A vtedy vstala – víťazná, rozhorčená – a opustila kurz. Marta jej ovinula ruku okolo pliec a pobožkala ju za uchem, čo bolo tisíckrát lepšie ako bonus.

„Oco, musíme kúpiť televíziu. Hneď teraz.“

„Vieš, koľko času by nám zabralo zísť do mesta a vrátiť sa? A tiež, musíme najprv nájsť elektrikára: nie je tu anténa.“

„Ale ja bez televízie nezaspím, nedokážem to.“

Otec pokrútil hlavou: „Hovoril som ti, že je to šialenstvo. Hovorila ti to aj psychologička. Aj sociálny pracovník... Vráťme sa domov.“

„Čo to sakra melieš?“ Emilia sa rozkričala.

So zvrastenou tvárou, vytreštenými očami. Život bola krehká sieť, zavesená nad priepasťou, a jej neustále hrozilo, že sklzne dolu. „O akom domove to sakra hovoríš?“

Riccardo ostal pokojný, snažil sa upokojiť aj ju. „Pár nocí nič neznamená.“

„Nikdy, *nikdy* sa nevrátim do Ravenny!“

„Tak potom nájdime hotel na polceste a znovu zväžeme tvoje plány.“

„Chcem byť tu.“ Emilia sa už-už išla rozplakať. „Prečo to nechceš pochopiť?“

Riccardo sa na ňu prísne zahľadel: „Tak potom mi dokáž, že si dospelá, a zabudni na *Veľkého brata*, *Ostrov slávnych* a všetky ostatné hlúposti. Nestážuj sa na to, čo tu nie je,“ podal jej dezinfekčný čistiaci sprej, „a radšej umy kúpeľňu.“

Obaja začali rozčúlene upratovať, mlčky, asi aby nemuseli rozmýšľať. On overil, že v kuchyni je naozaj miesto so signálom a že pec, bojler a chladnička fungujú. Ona si zničila fialovo nalakované nechty na kachličkách v kúpeľni, kým vyškriabala čerň zo všetkých škár: Aldo musel mať veľmi približnú predstavu o upratovaní.

Po kúpeľni prešla do izby, ktorá sa mala stať jej spálňou: kvetinová tapeta so škvrnami od vlhkosti, sadrová bábika so zmätenými sklenenými očami sediaca na tapacírovanej stoličke a ponurá zdobená drevená posteľ, ktorá pripomínala katolícku internátnu školu či dvojicu, ktorá sa slávnostne drží cudnosti.

Tu sa mi nikdy nepodarí zaspáť, pomyslela si Emilia. Nadvihla z nočného stolíka mosadzný svietnik, sviečky a zápalky, ktoré tam spoľahlivý príbuzný – ktorý o nej nikdy nič nevytára – položil, aby zvíťazila nad nocou. Dlhو si ich prezerala a uvedomila si, že to bude veľmi ťažký boj.

Potom sa k nej pripojil Riccardo, doniesol starú konopnú posteľnú bielizeň, hrubú vlnenú prikrývku, ktorá vážila asi tonu, vankúše, matrac a spolu pripravili posteľ, zamietli vŕzgajúcu drevenú podlahu. Radšej sa upli na veci, než aby sa opäť pohádali. Na záhradku vzadu, ktorá sa premenila na džungľu, na povalu, ktorá bola jednou nepretržitou pavučinou, budú myslieť neskôr. Zatiaľ

sa snažili užívať si vlažný a falošne jarný vzduch voňajúci gaštanmi, ktorý vchádzal, spolu s mojím pohľadom, cez každé okno.

Skončili, keď už slnko začínalo zapadať za vrch Cresto. „Dajme si chlieb,“ navrhol otec, „potom pôjdem.“

Emilii akoby sa začala pod nohami prepadávať zem, keď začula potom pôjdem. Neochotne ho nasledovala dole po úzkom schodisku, do kuchyne na prízemí, ktorá, ako všetky kuchyne v Sassai, bola tmavá a vlhká a pripomínala skôr pivnicu.

Pomohla otcovi nakrájať chlieb, vytiahnuť plátky šunky z obalu od údenára a hrýzla si pritom do jazyka, aby mu nepovedala: „Ostaň.“ Sadli si s chlebmi na pohovku, tú istú, na ktorej Iole strávil hodiny, dni, roky bez toho, aby sa niekedy dívala na televíziu: je to možné? V obdĺžniku svetla, ktorý sa tiahol od okna, počúvali, ako prežívajú, prehltávajú, opäť neschopní spolu hovoriť.

Možno, pomyslela si, aj on opäť prežíva *traumu z opustenia*. Jeden z obľúbených výrazov Venturiovej a určite aj spisovateľky. Ktovie, ako to, že všetky tie odborníčky, úspešné, spravodlivé, s kariérou, mali vždy definíciu na každý problém. Emilia by sa rada vrátila na kurz písania, aby opäť zdvihla ruku: „Pani *čítanie nás vylieči*, dobre počúvajte tieto tri slová: trauma z opustenia. Môžete mi vysvetliť, čo sakra znamenajú? Skutočne, *konkrétne*?“ Vždy keď ich počula niekoho vysloviť, pripadali jej mdlé, zbytočné. Zatiaľ čo ona bola tam a cítila sa zle. A keď je vám zle, horíte. Spáli vás to v zárodku, rozdrví.

Chleby nedojedli, lebo neboli hladní. Vypili dva poháre ľadovej vody. Otec sa pokúsil zažartovať: „Prvý dobrý dôvod žiť v Sassai.“ Zadíval sa na pohár. „Teraz skúsím spraviť s touto vodou kávu, uvidíme, či sa to podarí.“

Bolo celkom prirodzené, že dcéra v jej veku ide žiť sama, navyše na miesto a do domu, ktoré si sama vybrala, pre ktoré si až do vyčerpania stavala hlavu. Ale faktom bolo, že v ich príbehu nebolo prirodzené zhola nič.

„Táto mokka tu leží už asi pätnásť rokov.“

No prosím, práve tých pätnásť rokov bolo problémom. Alebo skôr: štrnásť rokov, štyri mesiace a deväť dní.

Čakali, až začne káva bublať. Ocukrovali ju dvoma vrchovatý-

mi lyžičkami, ale aj tak sa nedala piť. Otec položil obe porcelánové šáločky do drezu, poobzeral sa okolo seba, lebo hľadal ešte poslednú utierku, ktorú by mohol uložiť. Potom sa so smutným úsmevom vzdal.

„Tak ja pôjdem,“ zopakoval. „Štyristo kilometrov je dosť. Ak narazím na hustú premávku, hrozí, že neprídem včas na večeru, ktorú som ti spomínal.“

„Nemusiš sa predsa ospravedľňovať.“

Boli zvyknutí nebyvať spolu, ale tentoraz k tomu neboli donútení: rozhodli sa tak. Emilia cítila, ako sa jej šíri nová úzkosť na hrudníku. Akoby zamrela, ale v tom pocite bol tiež obsiahnutý – a to bola novinka – záchvev adrenalínu.

Riccardo si z kredenca vzal peňaženku, hodinky a kľúče od Volva. „Počúvaj ma,“ kládol jej na srdce, „nestráčaj čas, pusti sa do práce: hneď zajtra ráno zanes životopisy do mesta. A využij, že máš aspoň nejaký signál: pri akomkoľvek probléme mi zavolaj. Netvár sa svetácky, nezatni sa. Za štyri hodiny tu môžem byť.“

„Poradím si,“ odvetila Emilia. Stála vedľa stola a jednou rukou sa oň opierala, lebo sa jej chveli nohy.

„Viem. Len nechcem, aby sa ti niečo stalo.“

Emilia zvrážtila čelo. Len okamih predtým sa rúcala a teraz sa rozosmiala: „Oco, to myslíš vážne? Čo myslíš, že by sa mi mohlo stať *tu*? Čo myslíš, že by sa mi mohlo ešte stať?“

Už sa stalo: *všetko*.

Riccardo sa nezasmial, rozovrel náruč. Vrhla sa do nej. Zatiaľ čo sa tísli jeden k druhému, zavreli oči, zhlboka dýchali. Potom jej otec, celý od slz, povedal: „Emi, dostali sme sa z toho.“

Pustili sa. On si obliekol kabát, obrátil sa a vyšiel bez pozdravu, lebo žiadny pozdrav nebol možný. A keď odišiel s baterkou v ruke, keďže obloha už bola tmavá, keď hluč jeho krokov na mačacích hlavách v Sassaii zanikol pohltený lesom, Emilia sa ocitla pod kužeľom elektrického svetla z lustra, v niekdajšej kuchyni tety Iole. Sama.

Zahľadela sa na dvere.

Zástrčka, zámka.

Mohla ich otvoriť a vyjsť, kedy len chcela. V akejkoľvek chvíli,

o akomkoľvek dennom či nočnom čase. Bez toho, aby si pýtala povolenie. Bez toho, aby si ho musela zaslúžiť. Mohla jednoducho vstať a ísť.

Tá myšlienka ju mrazila.

Aj rozpaľovala.

Vyvolávala v nej neurčité chvenie pozdĺž chrbtice.

Priblížila sa po špičkách ako zlodějka k priezoru. Srdce jej silno búšilo ako po orgazme.

Položila prsty na kľučku, už-už ju išla stisnúť.

Ešte nie, povedala si.

Vybehla hore bosá ako dievčatko. Vsunula sviečky do mosadzného svietnika a všetky ich zapálila. Z kufru vytiahla malé prenosné stereo, na ktorom sa dali počúvať aj cédečká, patrilo medzi najvzácnejšie veci na svete, ktoré vlastnila. Odniesla ho do kúpeľne, kde fungovala elektrina, vsunula šnúru do zásuvky. Pocítila, ako jej prúd prechádza telom.

Žiadny nový život nebol možný a ona to vedela: budúcnosť sa skončila už veľmi dávno. Ale toto bolo jej najobľúbenejšie cédečko.

Stisla play, zvýšila hlasitosť na maximum. Vrátila sa do izby a začala tancovať. Pohojďovala bokmi s rozpustenými vlasmi, prechádzala Vetrilom po zrkadlách na bielizníku a po francúzskych oknách. Prvý raz v histórii Sassaie sa diskotéková hudba šírila prázdnyimi uličkami, medzi neobývanými domami, plašila zvieraťá, a my s Basiliom sme zdvihli hlavy, hoci ja som celý deň nerobil nič iné, len špehoval a načúval.

Konečne som ju uvidel.

Bol to taký dojímavý výjav, až mi trhalo srdce.

Dievča.

Ktoré tancovalo.

Vo svetle sviečky.

S čistiacim prostriedkom v ruke.

V dome oproti.

Stratené, spolu so mnou, medzi horami.